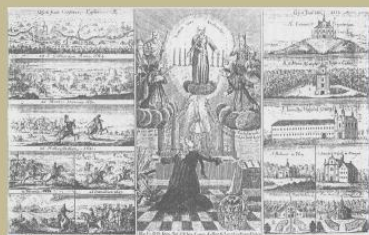

Veduta 1698

Celek

Výřez

Anonym: Titulní rytina tezí o církvi bojující, které v duchu františkánské filozofie Jana Dunse Scota obhajoval v červenci 1698 Ludvík Ryan za předsednictví Františka O'Devlina na řádovém učilišti. Hrabě F. A. Špork vyzývá Boha Otce. Vlevo zobrazeno sedm válečných činů jeho otce, vpravo sedm svých založení a staveb (Konojedy čtvrté od shora vpravo). Pod hrabětem Šporkem datace 1698, 142 x 230 mm, lept. Knihovna Královské kanonie premonstrátů na Strahově.

Reprodukce z:

Preiss, P.: František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách. Praha – Litomyšl, 2003, s. 17.

Nejstarší dohledané vyobrazení kostela sv. Jana z Boha v Konojedech s přilehlým špitálem. Na rytině je od východu (či spíše od severovýchodu) zachycena stavba kostela, jehož východní vstupní, štítové průčelí je pilastry členěno do tří samostatných polí. Středové z nich je prolomeno vstupem. Nad vstupem je naznačeno snad nápisové pole (?) a výše je zakreslen nejspíše segmentově ukončený okenní otvor. Obě boční pole člení nepochybně půlkruhově ukončené niky. Průčelí vrcholí segmentově zakončeným štítem s volutovými křídly. Štít, prolomený osově umístěným oknem, či výklenkem, je při křídlech doplněn sochařskou výzdobou a ve vrcholu je osazen kříž. Za štítem je skryta sedlová střecha, akcentovaná nad presbytářem sanktusníkovou vížkou. Z boku ke kostelu přiléhá stavba patrového špitálu, s trojúhelným štítem, krytého sedlovou střechou. Štítové průčelí špitálu je v přízemí i patře členěno čtveřicí okenních os. Další tři okna v trojúhelníkové sestavě jsou zachycena ve štítu.

Nad stavbami je nápis:

S. Ioan Dei Hospit in Konoget

Grafika zachycuje raně barokní stav konojedského kostela, tj. stav před jeho zbořením a výstavbou dnešního kostela Nanebevzetí P. Marie. Je však potřeba k ní přistupovat značně kriticky a s notnou dávkou obezřetnosti. Vyobrazení vykazuje řadu rozdílů oproti dalšímu známému ikonografickému prameni, kterým je mědirytina publikovaná roku 1712, stejně tak vůči dohledanému stavebnímu plánu zachycujícímu půdorys špitálu (starého zámku), jakož i ke skutečné terénní konfiguraci. Můžeme tedy pochybovat o tom, že by autor vyobrazení místo skutečně navštívil, spíše se zdá, že pracoval pouze dle zprostředkovaných údajů.

Veduta 1712

Celek

Anonym: Ilustrace (mědirytina) v knize Mauritia Vogta „Das Jetzt-lebende Königreich Böhmen. In einer Historisch- und Geographischen Beschreibung vorgestellt, wie solches sowohl an Städten, Clöstern, Schlössern, Herrschafften, und heilsamen Gesund-Brunnen (et cetera) anjetzo zu sehen ist, nebst Einer kurtzen Lebens-Beschreibung Aller Böhmischen Herzoge und Könige, biss auf jetzt-regierende Römische Kayserliche Majestät Carolum VI. Ingleichen mit vielen Kupffern und einer accuraten Land Charte gezieret von P. Mauritius Vogten....“, Franckfurt und Leipzig 1712, s. 50.

Převzato z:

http://veduty.bach.cz/veduty/pages/zoomify.jsp?page=0&entityRef=%28^n%29%28%28%28localArchiv%2C^n%28hot_%29%28unidata%29%29%28117500%29%29

Výřez

Mědirytina publikovaná v knize P. Mauritia Vogta zachycuje pohled na ves Konojedy, na němž jsou čísla označeny důležité stavby. Po konfrontaci vyobrazení se skutečností můžeme říci, že se jedná o pohled od jihu, či lépe od jihovýchodu. Na vedutě je kromě kostela (*označen č. 1*) zachycen rovněž přílehlý špitál (starý zámek – *označen č. 2*) a hospodářský dvůr, resp. dvory. Vlevo v pozadí je vyobrazen kostel v Bílém Kostelci (*označen č. 3*). Konojedský kostel je vystavěn na hraně vyvýšené terasy se zděnými tarasními zdi (vyvedená struktura by odpovídala kvádrovému pískovcovému zdivu). Terasu obklopuje rybník. Kostel na rytině je vyobrazen jako nepřilíš velká stavba, z níž je viditelná vstupní štítová a podélná boční fasáda. Kostel není tradičně orientován. Vstupní štítové průčelí tvoří východní stranu kostela. Směřuje k němu široké jednoramenné schodiště, jehož poprsně jsou osazeny sochami (pravá i levá strana schodiště čtyřmi). Fasáda je čtveřicí pilastrů dělena do tří polí. Nejširší středové je opatřeno na výšku obdélným vstupem, nad nímž se nachází zřejmě zdobný prvek (snad erb). Na osu vůči vstupu je o úroveň výše zachycen pravouhlý okenní otvor. Průčelí vrcholí trojúhelně zakončeným štítem, uprostřed něhož je zakreslena socha světce, s nízkými trojúhelnými křídly. Jižní podélné průčelí je prolomeno trojicí širokých, půlkruhově ukončených oken. Kostel je kryt sedlovou střechou, za níž vystupuje hranolová věž s cibulovou střechou s lucernou, zakončenou makovicí s korouhví. Severně na kostel navazuje stavba trojkřídlého špitálu/starého zámku (trojkřídlá dispozice odpovídá dohledanému plánu). Východní křídlo špitálu navazuje na severovýchodní nároží kostela.

V horní části vyobrazení, uprostřed, je nápis:

Konogedt.

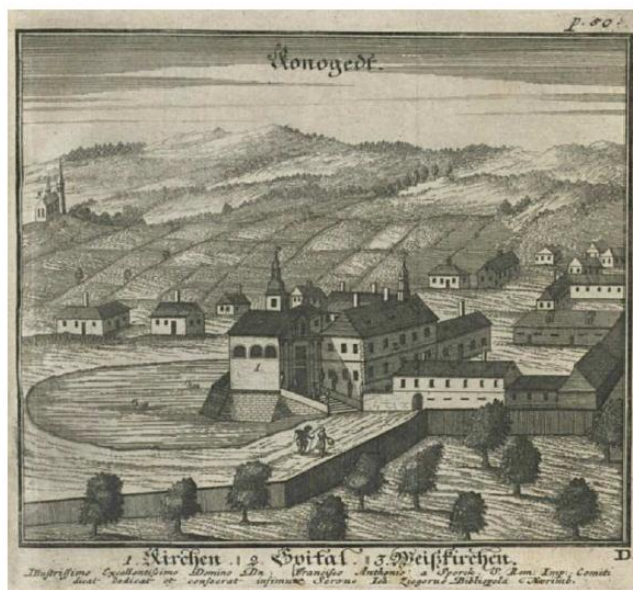
Ve spodní části pak popisky:

1. Kirchen. II 2. Spital. II 3. Weißkirchen.

Pod popiskami text:

*Illustrissimo Excellentissimo Domino Dn: IFrancisco Antonio a Sporck. S. Rom:
Imp: Comiti dicat dedicat et consecrat infimus Servus Ioh: Ziegerus
Bibliopola Norimb.*

Rytina dle všeho zachycuje stav zástavby (mj. staršího raně barokního kostela) před výstavbou nového kostela Nanebevzetí P. Marie mnohem věrohodněji než vyobrazení z roku 1698. Předloha pro mědirytinu publikovanou roku 1712 byla s velkou pravděpodobností skicována přímo na místě.

Veduta 1715

Celek

Výřez

Anonym: Illustrace (lept s mědirytem) v knize „*Leben Eines Herrlichen Bildes Wahrer und rechtschaffener Froemmigkeit / Welches GOTT in dem Koenigreich Boehmen in der hoh Sr. Hoch=Graefl. EXCELLENZ, HERRN Herrn Frantz Antoni / Des H. Roem. reichs Grafen von Sporck / Herr der Herrschafft Lyssa / Gradtiz / Konoged und Herschmaniz. Der Roem. Kayserl. Majestaet würrlichen Geheimden Rath / Cammern und Stadthaltern des Koenigreichs Boehmen. Als einen Spiegel reiner Gottes=furcht / allen frommen zu einem Beyspiel aufgerichtet hat. entworffen durch FERDINAND van der ROXAS.*“ Amsterdam / bey Rudolph van der Leewen. 1715. V originále vyobrazení vloženo mezi s. 40 a 41.

Reprodukce z:

Preiss, P.: *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha – Litomyšl, 2003, s. 17. (V knize veduta mylně datována do roku 1720)

Mědirytina publikovaná roku 1715 v zásadě zachycuje tentýž stav jako veduta publikovaná roku 1712, která s notnou dávkou jistoty musela sloužit jakožto předloha. Pohled je orientován více od jihovýchodu. Na vedutě je opět zachycen starší raně barokní kostel, resp. jeho východní vstupní štítové a podélné boční jižní průčelí. Ke vstupu směřuje jednoramenné přímé schodiště osázené sochařskou výzdobou. Severně na kostel navazuje objekt špitálu/starého zámku. Jistou invencí autora této mědirytiny oproti prokazatelně původnímu stavu je přidání čtvrtého jižního křídla špitálu, který tak dle vyobrazení tvoří uzavřenou čtyřkřídlovou dispozici. Východně na starý zámek navazuje hospodářský dvůr, resp. dvory. Konojedský kostel je na vedutě označen č. 1, špitál č. 2. Č. 3 je označen kostel v Bílém Kostelci v pozadí. V horní části vyobrazení, uprostřed, je nápis:

Konogedter Kirche sambt Spithal.

Ve spodní části pak popisky:

N° 1 Kirchen 2 Spital 3 Weißkirchen.

Jak bylo již uvedeno, rytina v zásadě kopíruje vedutu publikovanou o osm let dříve (1712), ovšem s řadou rozdílů.

Veduta 1720

Celek

Výřez

Anonym: Illustrace (lept s mědirytem) v knize „*Leben Eines Herrlichen Bildes / wahrer und rechtschaffener Froemigkeit / Welches Gott in dem Koenichreichs Boehmen / in der Hohen Person Sr. Hoch-Graefl. EXCELLENZ, HERRN Herrn Frantz Antoni / Des Heil. Roem. Reichs Grafen von Sporck / Herrn derer Herchafften Lyssa / Gradlitz / Konoged und Herschmaniz / der Roem. Kayserl. Majestaet würrcklichen Geheimben Raths / Cammerern Stadthaltern des Koenigsreichs Boehmen. Als einen Spiegel reiner Gottesfurcht / allen frommen zu einem Beyspiel aufgerichtet hat. Aufs neue entworfen durch GOTTWALD CAESAR von STILLENAU. ANNO MDCCXX.*“, 1720. V originále vyobrazení vloženo mezi s. 44 a 45.

Převzato z:

<http://vd18.de/de-ulbsa-vd18/content/pageview/10162641>

Mědirytina publikovaná roku 1720 je variací na vedutu publikovanou o pět let dříve (1715). Je více než jisté, že z veduty 1715 přímo vychází. Veduta zachycuje Konojedy od jihovýchodu. Na vyobrazení je zachycen ještě stav s raně barokním kostelem (viditelné jeho východní vstupní štítové a podélné boční jižní průčelí). Ke vstupu směřuje jednoramenné přímé schodiště osázené sochařskou výzdobou. Severně na kostel navazuje objekt špitálu/starého zámku. Na vedutě je chybně převzato zakreslení čtvrtého jižního křídla špitálu. Východně na starý zámek navazuje hospodářský dvůr, resp. dvory. Konojedský kostel je na vedutě označen č. 1, špitál č. 2. Č. 3 je označen kostel v Bílém Kostelci v pozadí. Oproti vedutě 1715 na vedutě 1720 je v popředí zobrazena zahrada obehnaná ohradní zdí.

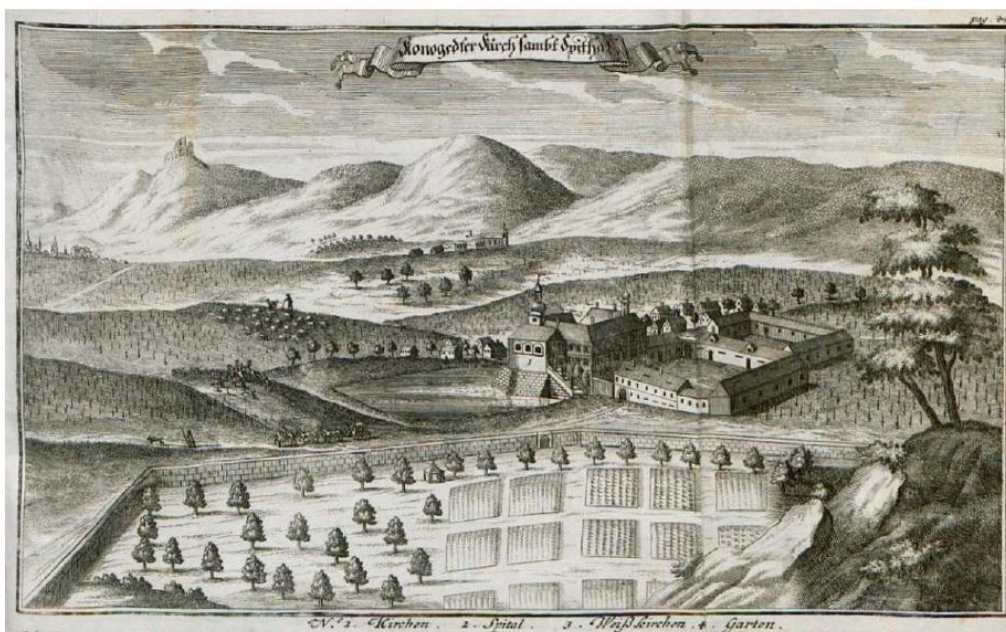
V horní části veduty, uprostřed, je nápis:

Konogedter Kirch sambt Spithal.

Ve spodní části pak popisky:

N° 1. Kirchen. 2. Spital. 3. Weißkirchen. 4. Garten.

Jak bylo již uvedeno, rytina v zásadě kopíruje vedutu publikovanou o pět let dříve (1715), ovšem s jistými rozdíly.

Veduta okolo 1770

Celek

Výřez

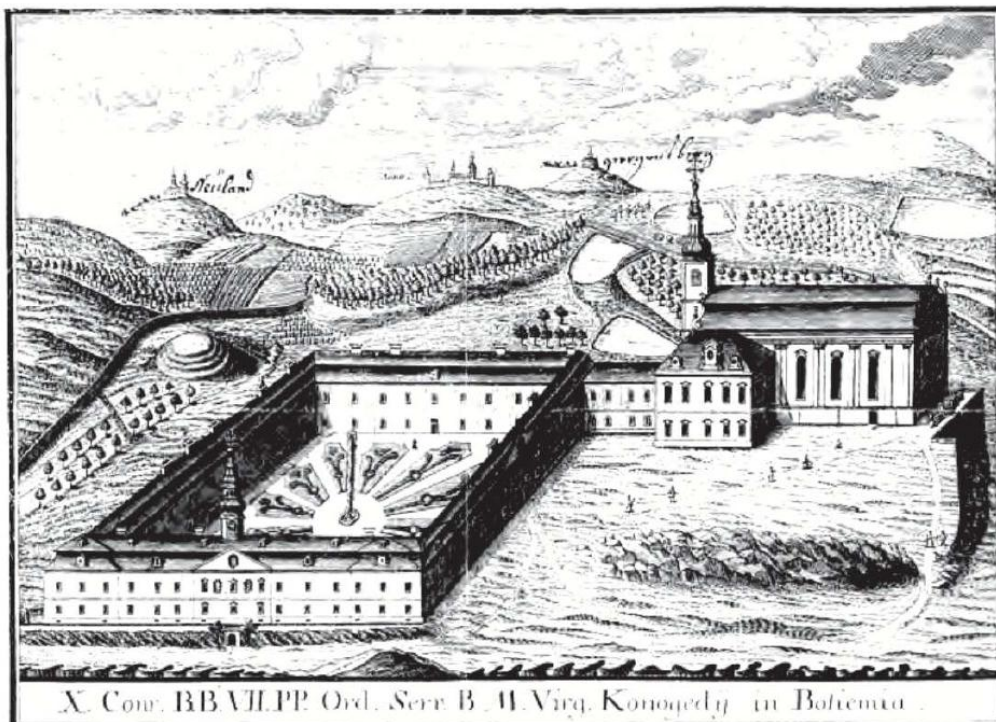
Josef Kommer: mědirytina, okolo 1770. Ústav dějiny umění AV ČR, oddělení dokumentačních a sbírkových fondů, grafická sbírka, sign. W-E-6/37, inv. č. 08455.

Převzato z:

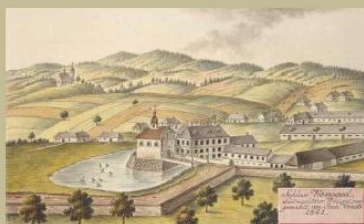
Čapková, V.: Jan Kristián Sweerts-Sporck a František Girtler – na společné cestě mezi zbožností a ekonomickým zájmem, In: *Theatrum historiae* 9. Univerzita Pardubice 2011, s. 93.

Další ze souboru dohledaných konojedských vedut je *mědirytina J. Kommera*. Jedná se o celkový pohled na dokončený nový areál servitů od severu. Vlevo je na vedutě zachycen čtyřkřídlý objekt patrového konventu, obemykajícího nádvoří s parkovou úpravou. Vpravo od konventu je zachycena novostavba kostela Nanebevzetí P. Marie, k níž na severu přiléhá patrová přístavba sakristie s řádovou oratoří, která je s konventem propojena patrovou chodbou. Z kostela je nejlépe zachyceno severní podélné průčelí a ze šikmého pohledu i štítové průčelí západní. Severní průčelí na rytině odpovídá v základním schématu dodnes dochovanému stavu, včetně vstupu pod vysokým západním oknem. Střecha kostela je mansardová. Na východní straně předstupuje hranolová věž s půlkruhově ukončenými okny v nejvyšším podlaží. Věž je ukončena cibulovou střechou s lucernou završenou vysokým křížem. Rovněž řešení severní fasády přístavby sakristie s oratoří v základním schématu odpovídá dnešní podobě. Oproti skutečnému, resp. lépe řečeno současnému stavu je střední osa v přízemí opatřena oknem a nikoliv vstupem. Valbová střecha přístavby je na severu členěna osově umístěným větším a dvěma menšími bočními vikýři. Před západní, štítovou stranou kostela je zachycena terasa. Prostranství před kostelem (severně od něho) již postrádá jakékoliv stopy starší zástavby, dokladované na předchozích vedutách.

Vyobrazení lze považovat do značné míry za věrohodné. Předloha pro mědirytinu byla jistě provedena na místě samém.

Veduta 1821

Celek

Výřez

Johann Venuto: kolorovaná kresba, 1821.

Převzato z:

<http://www.bildarchivaustria.at/Bildarchiv//KAR/2/B10829908T13178492.jpg>

Z roku 1821 pochází kolorovaná kresba od Johanna Venuta. Veduta vychází ze starší předlohy, neboť zachycuje ještě starý stav raně barokního kostela a zámku s hospodářským zázemím před pozdějšími úpravami, tj. před stavbou nového kostela a konventu (později zámku). Kresba zachycuje pohled na Konojedy od jihovýchodu. V pravém dolním rohu se nachází štítek s nápisem:

*Schloss Konoged.
Leitmeritzer Kreises nach
gemahlt von Joan Venuto
1821.*

Předlohou pro kresbu mohla být veduta publikovaná roku 1712, či některá z jejích variantních provedení.

